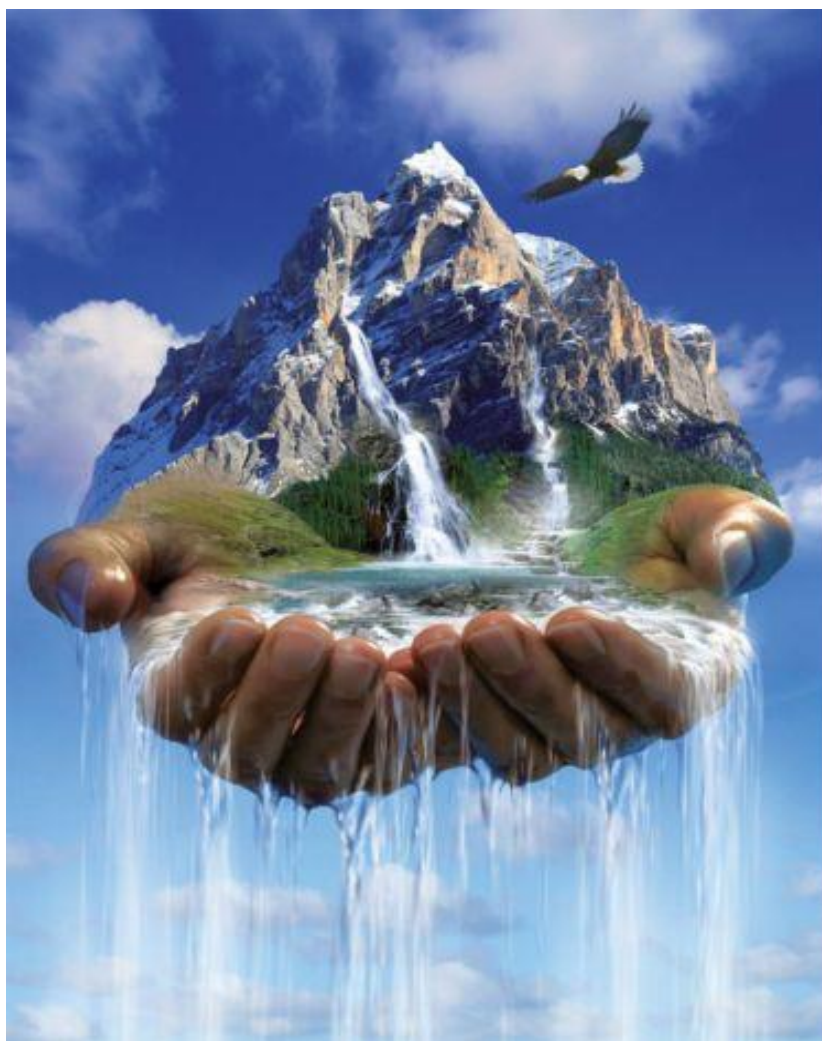

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)*

13 березня 2024 р

м. Київ

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З
МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)
13 березня 2024 р.*

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

**м. Київ
2024**

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор,
Вавріневич О.П. д.мед.н., професор.

Технічний редактор: Кондратюк М.В., к.мед.,н. доцент

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професор;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професор;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 13 березня 2024 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К.: МВЦ «Медінформ», 2024. – 228 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 13 березня 2024 р.) висвітлено широкий спектр актуальних питань у галузі гігієни та екології, що включають: стратегії розвитку науково-дослідницької діяльності; профілактику та лікування хронічних захворювань; вплив довкілля на здоров'я людини; епідеміологію та інфекційні захворювання; психологічні та соціальні аспекти здоров'я; охорону здоров'я в умовах воєнного стану, що підкреслює мультидисциплінарний підхід до розробки стратегій зміцнення здоров'я населення та покращення стану навколишнього середовища в розрізі розвитку єдиного здоров'я й програми лабораторного лідерства.

УДК _613+574]:061.3

*У разі повного або часткового використання матеріалів збірника
посилання обов'язкове
Оргкомітет конференції вважав за доцільне залишити авторські
тексти без змін*

© НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О.Богомольця

АНТОНЕНКО АННА МИКОЛАЇВНА – професор кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н., професор.

БАБІЄНКО ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ – завідувач кафедри гігієни та медичної екології Одеського національного медичного університету, д.мед.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України, Народний художник України.

ВАВРІНЕВИЧ ОЛЕНА ПЕТРІВНА – професор кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н. професор.

ВЕЛИКА НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА – завідувач кафедри гігієни харчування та нутріціології НМУ імені О.О. Богомольця, к.мед.н., доцент.

ГАРКАВИЙ СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ – завідувач кафедри комунальної гігієни та екології людини з курсом вікової гігієни НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н., професор.

ГОЛОВЕНЕЦ КАТЕРИНА ВІТАЛІЇВНА – керівник відділу реєстрації та розвитку продуктів ТОВ «АДАМА Україна».

ГРУЗЄВА ТЕТЯНА СТЕПАНІВНА – завідувач кафедри громадського здоров'я НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н., професор.

ПЕТРУСЕВИЧ ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА – завідувач кафедри епідеміології та доказової медицини НМУ імені О.О. Богомольця, к.мед.н., доцент.

КОРШУН МАРІЯ МИХАЙЛІВНА – професор кафедри комунальної гігієни та екології людини з курсом вікової гігієни НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н., професор.

ПЕЛЬО ІГОР МИХАЙЛОВИЧ – професор кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця, д.мед.н. професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

СЕРГЕТА ІГОР ВОЛОДИМИРОВИЧ – завідувач кафедри загальної гігієни та екології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, д.мед.н., професор.

ШПАК БОГДАН ІВАНОВИЧ – начальник підрозділу реєстрації та регулювання «СИНГЕНТА Кроп Протекшин АГ», Швейцарія

Влітку, коли в місті спостерігаються найбільш несприятливі умови щодо розсіювання забруднюючих сполук, у 2022 р. та 2023 р. середні концентрації забруднюючих речовин суттєво не відрізнялися. А от максимальні концентрації фенола та аміака у 2023 році знизилися у 2,9 рази і у 1,9 рази відповідно.

Висновки.

Стан забруднення повітря характеризується постійною присутністю у повітрі сполук 2-4 класів небезпеки, концентрації яких стабільно перевищують ГДК, та дрібнодисперсних твердих часток, для яких взагалі не встановлені порогові рівні безпечної дії. Така ситуація вказує на необхідність обов'язкового впровадження ефективних природоохоронних заходів для мінімізації ризиків для здоров'я населення від викидів забруднюючих речовин.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІКУВАННЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ НА ТУБЕРКУЛЬОЗ ЛЕГЕНЬ ШЛЯХОМ КОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ БІЛКОВОГО ОБМІНУ

**Галан І.О., Сльцова Л.Б., Омельчук С.Т., Процюк Р.Г.,
Аністратенко Т.І.**

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Понад 10 мільйонів людей продовжують щорічно хворіти на туберкульоз, він є другою причиною смерті від одного інфекційного чинника у світі. В умовах надзвичайних ситуацій, до яких відносяться і воєнні дії, можливе неконтрольоване зростання захворювання на туберкульоз та інші соціально небезпечні інфекційні захворювання. Це детермінується такими факторами, як: погіршення умов життя, якості харчування населення, втрата доступу населення до належних медичних послуг, наявність величезної кількості людей, віднесених до категорії внутрішньо переміщених осіб та інші. Це підтверджують статистичні дані за 9 місяців 2023 року – захворюваність на активний туберкульоз, серед населення України збільшилась в середньому на 8,1% (в Харківській області – в 2 рази, у Миколаївській області – на 39,7%, у Волинській області – на 39,2%, у Хмельницькій області – на 35,5%, у місті Києві – на 28,2%) у порівнянні з аналогічним періодом 2022 року, відповідно показники успіху лікування не досягають необхідного рівня. Тому, підвищення ефективності лікування та реабілітації хворих на туберкульоз легень є одним із ключових компонентів у боротьбі з цією недугою. Основою лікування хворих на туберкульоз є антибактеріальна терапія, але на її ефективність негативно впливає цілий комплекс факторів, серед яких вагоме місце займає порушення всіх видів обміну речовин, які відбуваються під безпосереднім впливом патологічного процесу. Відповідно без цілеспрямованої корекції цих порушень неможливо досягнути швидкого і повноцінного виліковування та сталої соціальної реабілітації. З цією метою нами запропоновано диференційний підхід у формуванні харчового раціону хворих на туберкульоз з урахуванням стадії розвитку туберкульозного процесу і загального стану організму. В основу якого покладена порівняльна оцінка стану білкового обміну у хворих на туберкульоз легень, в залежності від клінічної форми та встановлені

пріоритетні фактори ризику розвитку порушень: соціальна незахищеність, тривалий розвиток захворювання з наростанням інтоксикаційного і респіраторного синдромів, поширеність процесу з розпадом легеневої тканини, ступінь бактеріовиділення, що дозволило сформувавши підходи для обґрунтування заходів по підвищенню ефективності лікування та реабілітації.

Раціон хворих збагачували продуктами харчування доступними для усіх верств населення, високої якості, відповідно до кожної ланки патогенезу (зменшення запалення, нормалізація порушень обміну речовин, зумовлених запаленням і довготривалою хіміотерапією, завершення запалення і активації репаративних механізмів, корекція психоемоційного статусу) були виділені біологічно активні речовини і рекомендована група продуктів з найбільшим вмістом цих речовин, для нутриціологічної корекції імунопатологічних та метаболічних процесів.

Включення до стандартної схеми лікування антимікобактеріальними препаратами нутриціологічної корекції порушень білкового обміну дозволило одержати виражений позитивний вплив на клінічний перебіг захворювання (інтоксикаційний синдром зникав швидше на $10,8 \pm 0,97$ днів, а респіраторний на $8,95 \pm 1,68$ днів, підвищення частоти загоєння порожнин розпаду на момент завершення лікування на 33,97%, скорочення середньої тривалості лікування на $21,1 \pm 2,9$ день) та стан білкового обміну, що сприяло підвищенню ефективності лікування та реабілітації хворих на туберкульоз легень.

АКАДЕМІК Є.Г. ГОНЧАРУК І ГІГІЄНА НАСЕЛЕНИХ МІСЦЬ

Гаркавий С.І.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Кафедру комунальної гігієни в Київському медичному інституті імені О.О. Богомольця (КМІ) на початку 1968-1969 н. р. очолив талановитий учень професора Рафаїла Давидовича Габовича, вчений-гігієніст Євген Гнатович Гончарук, який щойно захистив докторську дисертацію. Перед молодим керівником і колективом кафедри відкрилась широка перспектива творчої наукової діяльності в гігієні населених місць. В цей час у державі створювались і впроваджувались нові й удосконалювались існуючі конструкції аераційних споруд для біохімічної очистки промислових і міських стічних вод». Науковці кафедри активно долучились до проведення гігієнічної оцінки оптимальних параметрів роботи малогабаритних каналізаційних споруд з активним мулом, створених для малих не каналізованих населених місць і призначених для санітарної охорони підземних і поверхневих водойм – джерел централізованого водопостачання населення, від органічних і бактеріальних забруднень стічних вод шляхом їх повного біологічного окислення. Це вагові й гідравлічні навантаження на мул, тривалість аерації стічних вод у каналізаційні споруди, тощо. Результатом виконання наукових досліджень з проблеми стало видання монографій, курсу лекцій з малої каналізації, багатьох статей, методичних і технічних вказівок, інструкцій для санітарно-епідеміологічної